

David J. Chalmers: Misterul experienței conștiente

Vezi David J. Chalmers: The Puzzle of Conscious Experience. *Scientific American*, Dec. 1995, 62-68.

Susan L. Hurley: Reaparitia Sinelui

Vezi Susan L. Hurley: Introduction: The Reappearing Self. In Susan L. Hurley: *Consciousness in Action*. Harvard University Press, Cambridge, MA, 1998, 1-24.

Andy Clark: Sunt creierul lui John

Vezi Andy Clark: I am John's Brain. *Journal of Consciousness Studies*, 2/1995, 144-148.

Boldizsár Eszes – János Tózsér:
Ce este filosofia analitică?

În studiul introductiv autorii trec în revistă istoria filosofiei analitice de la începuturi până în prezent, divizând-o în trei etape. Prima etapă include perioada timpurie a lui Russell, Wittgenstein și pozitivismul logic, a doua, filosofia limbajului obișnuit, în timp ce a treia - perioada din anii '50 până la progresele atinse în zilele noastre - naturalismul în filosofia minții, respingerea distincției analitic-sintetic de către Quine și epistemologia sa naturalizată precum și renașterea metafizicii analitice prin Kripke. În a doua parte a eseului autorii au în vedere unele propuneri pentru definirea filosofiei analitice și argumentează că, deși nu se poate defini exact și cuprinzător, caracteristica distinctivă a acesteia este abordarea orientată spre problematica marilor întrebări din filosofie în contrast cu așa-numita tradiție continentală.

Gergely Ambrus: *Weltanschauung* și teoriile percepției
în istoria filosofiei analitice

Lucrarea prezintă o vastă tipologie a unor teorii majore despre percepție în filosofia analitică din secolul 20 precum și o descriere a felului în care aceste teorii sunt conectate cu o temă metafizică generală, relația dintre intelect și lume. Cuprinde două părți. Prima parte ia în considerare teoriile percepției

propriu-zise, care susțin că experiența perceptivă joacă un rol de bază în percepție și este fundamentală din punct de vedere ontologic, precum și teoriile adiacente ale relației intelect-lume, care au fost dominante în prima jumătate a secolului. A doua parte prezintă alternative ale aspectelor propriu-zise, și anume aspecte naturaliste și terapeutice, care au fost proeminente în a doua jumătate a secolului. Ele cuprind, pe de o parte, unele teorii materialiste despre percepție, care consideră entitățile fizice fundamentale (identitatea, dependența și perspectiva eliminativistă) și dualismul naturalist, care susține că entitățile fizice și experiența sunt ontologic la fel de importante; pe de altă parte unele abordări „terapeutice” importante (de exemplu terapii semantice, pragmatice și conceptualiste privind problema relației complexe intelect-lume), cu accent pe cercetările conceptualiste ale lui McDowell.

Gábor Forrai: Dialog despre credință și intenționalitate

Studiul este un dialog între Dan (care îl reprezintă pe Daniel Dennett) și Jed (o combinație între Jerry Fodor, Ned Block și Fred Dretske), explorând relația dintre două abordări foarte diferite ale tratării naturaliste a intenționalității și conținutului mental. Debutează cu argumentul lui Jed pentru o viziune reducționistă și puternic realistă, ce este apoi contestată de Dan din diverse aspecte. Reiese din discuție care sunt motivele pentru care Dennett nu este de acord cu abordarea principală și de asemenea, din ce cauză poziția lui este greu de definit.

Tamás Demeter: Dezbateri filosofice despre psihologia populară

În acest studiu de cercetare prezentăm unele teorii ale psihologiei populare și punctăm câteva dintre problemele sale. Acestea sunt grupate în două secțiuni: în versiunile clasice ale lui Hume și în cele care nu aparțin lui Hume, depinzând în atitudinea lor de natura și funcția stărilor mentale atribuite de către practica noastră în psihologia populară. Principalele aspecte discutate aici se referă mai ales la descrierea pe care o oferă sensului termenilor psihologiei populare și la funcția și practica atribuirii mentale.

András Simonyi: Argumente dualiste bazate pe ceea ce poate fi gândit

Una dintre trăsăturile caracteristice ale sistemului filosofic al lui Descartes este înfățișarea ontologic dualistă a ființelor umane: mintea și trupul sunt două substanțe în totalitate distincte, legătura dintre ele fiind limitată la o interacțiune cauzală mai degrabă misterioasă, care are loc în glanda pineală a creierului. Argumentul cel mai cunoscut al lui Descartes referitor la această teză, așa numitul argument „epistemologic”, demonstrează o asemănare remarcabilă cu acele argumente recent avansate de către suporterii moderni ai dualismului.

Descartes, la fel ca alți însemnați neodualiști, în special D. Chalmers, pretinde că imaginabilitatea unor anumite situații garantează posibilitatea metafizică, iar pe baza acestei teze metafizice, ei încearcă să extragă concluzii ontologice dualiste care prin supoziție sunt valide în lumea actuală. În ciuda evidentei asemănări, Chalmers sugerează că, în timp ce formularea dată de Descartes nu este solidă, subiectul său evită problema versiunii originale, parțial pentru că se bazează pe o analiză bidimensională și mai profundă a semanticii declarațiilor modale. Scopul acestei lucrări este examinarea pe scurt a acestei pretenții pe baza reconstrucției și comparației noilor argumente carteziene cu cele originale.

Mihály Boda: Provocări contra teoriei intenționale a percepției

Una dintre cele mai importante teorii ale percepției este intenționalismul. Potrivit acestuia, pentru a explica percepția nu este nevoie să întrebăm ce statut ontologic are obiectul percepției, ca în cazul realismului naiv și al teoriei ideatice, dar trebuie să luăm în considerare structura percepției. Astfel, starea de percepție este un fel de stare mentală având două proprietăți esențiale. Prima: percepția este conceptuală, ceea ce înseamnă că o putem descrie întotdeauna. A doua: percepția este reprezentatională, adică are de fiecare dată obiect (mental, fizic sau altceva), cu alte cuvinte este mereu despre ceva. În ultimii ani, intenționalismul a fost atacat în privința acestor două proprietăți. Pe de o parte realismul universal pretinde că percepția este în parte non-reprezentatională, pe de altă parte, teoria non-conceptuală susține că percepția nu este în întregime conceptuală. În lucrarea de față prezentăm intenționalismul, apoi examinăm argumentele contra intenționalismului. În final concluzionăm că intenționalismul în versiunea sa originală, nu se poate susține și oferim o teorie, constituționalismul perceptiv, pe baza căreia putem regândi intenționalismul.

Gábor Bács: Lumi posibile

Motivăm în această lucrare de ce conceptul metafizic al unei lumi posibile, datorat lui Leibniz, a fost exclus timp îndelungat și de ce a stârnit din nou interesul în filosofia analitică actuală. Lucrarea oferă apoi o privire de ansamblu asupra dezbaterii actuale din filosofia analitică despre existența și natura lumilor posibile, susținută fiind de principalele atitudini și argumente.

Miklós Márton: Problemele referinței

În această lucrare cercetăm principalele relații ale referinței în secolul 20, cu precădere două procedee lingvistice sintactice simple: nume și termeni lexicali cu ajutorul cărora putem face referire la obiecte individuale din lume. Potrivit interpretării personale, diferența dintre relațiile tratate poate fi înțeleasă în termenii a două criterii în mod egal plauzibile intuitiv, a relației dintre un enunț lingvistic și gândul manifestat prin el.

Primul, pe care Gareth Evans l-a numit „principiul Russell”, susține că trebuie să știm ce spunem, astfel încât gândul exprimat de propoziție să aibă o relație intrinsecă cu obiectul la care se referă. Al doilea, numit externalism, susține în mod invers că, pentru a răspunde la întrebarea „despre ce sunt gândurile noastre exprimate lingvistic”, trebuie să luăm în considerare lumea și vorbitorii din jur și ca rezultat este posibil să greșim în conținutul gândurilor noastre. Astfel, afirmăm în lucrare că, cu cât o relație se potrivește uneia dintre cele două cerințe, cu atât mai puțin este plauzibilă din punctul de vedere al celeilalte.

Zsófia Zvolenszky: Teoria fermă a lui Russell privind descrierile definite

Conform lui Russell descrierile definite sunt expresii cuantificabile. Urmând exemplul lui Strawson, alții cred că cel puțin unele descrieri categorice sunt referențiale. Primele suspiciuni se referă la descrieri incomplete ca: „mopsul”, ce nu aleg o entitate unică ci pot fi în același timp parte din enunțuri adevărate precum: „mopsul doarme”, rostit având în vedere un singur mops. Este mai ușor de înțeles dacă tratăm mopsul ca referindu-se conversațional la cel mai important mops. În opoziție, teoria lui Russell (cel puțin în forma sa inițială) egalează astfel de enunțuri precum „există un singur mops și doarme”, ceea ce este fals pentru că în lume există mai mulți mopși. Această lucrare susține că descrierile incomplete întăresc de fapt cazul teoriei lui Russell din două motive. Primul, alternativa referențială, este de departe mult prea limitată să asigure un remediu autentic pentru problemele ridicate de descrierile incomplete. Al doilea, există o modalitate plauzibilă copleșitoare pentru a schimba direcția unui argument cunoscut, și anume că asemănările între descrieri incomplete și complex demonstrative precum „acel mops” cer deopotrivă un tratament referențial.

János Kelemen: Scurt istoric despre filosofia analitică a istoriei

Eseul redă o schiță a filosofiei analitice a istoriei, începând cu eseul clasic al lui Hempel: „Funcția legilor generale în istorie” (1942) până la „Declinul și căderea filosofiei analitice a istoriei” de Danto (1955) și conduce la concluzia că, în ciuda neînsemnatelor noutăți din acest domeniu în ultimii ani, problemele ridicate de filosofia analitică a istoriei merită încă explorate.

Jenő Pöntör: Scepticism și externalism

Scepticismul este o problemă centrală a epistemologiei. Viziunea sceptică susține că nu putem ști nimic sau nu putem cunoaște nimic despre o anumită temă. Lucrarea noastră schițează în primul rând problema, după care prezintă externalismul epistemic – o metodă cunoscută în filosofia analitică contemporană, ce are rolul de a rezolva problema.

Tibor Bárány: Opere de artă și lucruri obișnuite
Arthur C. Danto și filosofia analitică a artei

Studiul este devotat interpretării filosofiei artei de către A. C. Danto. În *The Transfiguration of the Commonplace* Danto caută și încearcă să capteze natura esențială a artei. Experimentul de gândire binecunoscut, bazat pe opere de artă de nedeslușit și pe lucruri obișnuite, demonstrează următoarele: caracteristicile distinctive ale artei nu pot fi detectate perceptual, deci definiția corectă a operei de artă nu poate conține proprietăți perceptuale. În lucrare examinăm deopotrivă teoria despre artă a lui Danto concentrată pe proprietățile non-manifeste, non-perceptuale ale operelor de artă precum și cei mai importanți rivali ai teoriei: concepția wittgensteiniană despre artă (esența artei nu e definibilă, arta este un concept deschis), teoria instituțională a artei, teoria distanței estetice, teoria afectivă a artei și în cele din urmă dar nu în ultimul rând, teoria care a făcut cea mai faimoasă carieră intelectuală în istoria filosofiei, teoria mimetică a artei.

Zoltán Miklósi: Obligații politice:
problema particularității

Lucrarea propune o descriere specifică a obligației politice. Începe cu discutarea criteriilor pe care trebuie să le îndeplinească orice teorie de succes a obligației politice. Continuă cu prezentarea a trei dintre cele mai importante teorii contemporane ale obligației politice, discutând punctele forte și punctele slabe în termenii criteriilor enunțați în introducere. Evidențiază așa-numita explicație a datoriei naturale, pe care autorul o consideră superioară rivalilor sale și examinează modul în care această teorie se relaționează cu dificultatea – așa-numita cerință a particularității – care se presupune în general a fi principala slăbiciune a teoriilor de această natură. În final propune o strategie argumentativă prin care teoria datoriei naturale a obligației politice poate devia dificultatea particularității.

László Sz. Imre: Metafizica analitică
a lui Ferenc Huoranszki

În acest eseu analizăm cartea lui Ferenc Huoranszki *Modern metafizika* (Ed. Osiris, Budapesta, 2001). Iată pe scurt aspectele criticate în detaliu: 1. Potrivit lui Huoranszki empiriștii logici susțin că formulările metafizice sunt lipsite de sens pentru că nu pot fi verificate empiric. Noi credem că aceștia nu intenționau să spună acest lucru. 2. El sugerează că metafizica modernă își are originea în critica empirismului logic. Noi suntem de părere că este vorba despre logica modală. 3. Prezentarea criteriilor realistului pentru a diferenția între legile naturii și generalizări accidentale este incompletă. 4. Discutăm faptul că exemplul lui Reichenbach nu funcționează împotriva concepțiilor despre legi a empiriștilor logici. 5. Huoranszki folosește ambiguu noțiunile de „lege” și

„suport”. 6. Descrierea sa despre teoria realistă a legilor naturii este circulară. 7. Nu este clar ce înțelege prin „legătură cauzală” în argumentul său contra teoriei lui Hume despre legătura cauzală. 8. Analiza sa despre formulările istorice contra-factuale este neconvingătoare. 9. El acceptă unele teze ale teoriei cauzalității a lui Lewis, pe care le respinge în critica teoriei lui Hume. 10. Criticăm dovada pe care o face despre existența unor lumi posibile pe baza existenței legilor naturii. 11. Argumentul său contra tendinței nominalismului este incompatibil cu viziunea despre identitatea vagă a obiectelor. 12. Criticăm reconstrucția în versiunea sa a argumentelor lui Gibbard despre identitatea contingentă.

Zsombor Méder: Cuvintele adecvate și lucrurile
– limbajul analitic al lui John Wilkins

Lucrarea se concentrează asupra *Essay Toward a Real Character and a Philosophical Language* de John Wilkins. Urmând *The Order of Things* de Foucault, încercăm să schițăm atmosfera de la mijlocul secolului al 18-lea, când s-a născut planul lui Wilkins de a construi un limbaj universal. Încercăm să arătăm că principalele realizări ale *Eseului* sunt cuprinse în tabelele ce conțin „o enumerație riguroasă și o descriere a tuturor lucrurilor și noțiunilor”. Lucrarea se sfârșește cu ideea că intuiția filosofică potrivit căreia o astfel de sistematizare este posibilă și dorită ar trebui probabil abandonată.

László Végh: Frege și problema Iulius Caesar

Scopul logicismului lui Frege a fost să definească numerele naturale oferind un fundament strict logic – principalele idei au fost descrise în *Die Grundlagen der Arithmetik* în 1884, iar prelucrarea formală și precisă în *Die Grundgesetze der Arithmetik*. Această lucrare magnifică s-a dovedit din nefericire inconsistentă, precum arată paradoxul lui Russell. În lucrarea de față ne oprim asupra unei definiții mai puțin rezistente, propusă în *Grundlagen*, care demonstrează un fundament consistent al aritmeticii. În orice caz, definiția nu a fost mulțumitoare pentru Frege, lăsând fără răspuns întrebarea: sunt numărul 0 și Iulius Caesar identici? Noi analizăm această problemă și arătăm de ce este coerentă. Ea se dovedește a fi o dificultate de bază privitoare la conceptul numerelor, arătând limitele definibilității: logica este insuficientă pentru a ne asigura că 0 și Iulius Caesar sunt diferiți.